

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
Posudek oponenta:

Práci předložil student: Ondřej Novotný

Název práce: Od VEB ke GmbH – Případová studie transformace podnik Carl Zeiss v rámci znovusjednocení Německa

---

Oponoval:

Ing. Pavla Kačmárová

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce studenta bakalářského stupně – pana Ondřeje Novotného, se dle jeho slov zabývá problematikou transformace podniku z centrálně plánovaného hospodářství do tržně-orientovaného hospodářství, a to na příkladu silné a tradiční německé firmy Carl Zeiss. Tento podnik byl po 2. světové válce rozdělen – podobně jako Německo – na východní VEB Carl Zeiss Jena a západní Carl Zeiss Oberkochen. Po pádu zdi v roce 1989 byly oba podniky znovusjednoceny. Ale (opět podobně) jako samotné znovusjednocení Německa, i podnik Carl Zeiss procházel při transformaci problémy. Student si ve své bakalářské práci klade za cíl zjistit, jestli oba podniky transformaci přežily, do jaké míry lze jejich transformaci označit za úspěšnou a jakou roli v tomto procesu hrály faktory jako ekonomická úroveň firmy, Treuhandanstalt a západní sesterská firma (Oberkochen).

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol, úvodu a závěru. Stěžejní analýza začíná kapitolou č. 3: Zeiss na cestě k jednotě, která se zabývá vývojem od května 1990, kdy byla podepsána dohoda o spolupráci obou podniků na východě i na západě. Podmínkou však bylo, že VEB Carl Zeiss musí projít privatizací a transformovat své výrobní faktory do ekonomicky udržitelného stavu. Tohoto úkolu se ujal úřad Treuhandanstalt, ale také spolková země Durynsko a západní „sestra“. Největší problémy se týkaly zejména počtu zaměstnanců, který (jako v jiných východoněmeckých firmách) byl uměle nadsazený a muselo dojít k propouštění. Situace se zkomplikovala navíc díky vlivu spolkové země Durynsko, která se obávala hospodářské destrukce, kdyby došlo k propouštění většiny zaměstnanců největší firmy ve spolkové zemi. Výsledkem bylo rozštěpení východní části podniku, kdy bylo jádro podniku s nejdůležitějšími zařízeními a vybavením a spolu s 2 800 zaměstnanci začleněno do nově vzniklé firmy Carl Zeiss GmbH a zbytek s 27 000 zaměstnanci začleněno do firmy Jenoptik GmbH (kdy se ovšem jediným majitelem stala spolková země Durynsko). V závěrečné 5. kapitole pak student diskutuje samotnou transformaci, která měla být shrnutím jeho analýzy.

Z mého pohledu je práce logicky strukturována, kapitoly na sebe vhodně navazují. Cíl práce a hypotéza jsou jasně stanoveny a náročností splnitelné v rozsahu bakalářské práce.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Jednopřípadová studie má přispět k dějinám podnikání na příkladu Carl Zeiss, což osobně považuji za velmi zajímavé téma a v české moderní historiografii poměrně málo zastoupené (pozornost historiků se často zaměřuje pouze na T. Baťu v tomto oboru). Za časové ohraničení si student zvolil roky 1989 až 1996, přičemž dolní hranice je určena pádem zdi

a začátkem transformace německých ekonomik a obou podniků. Rok 1996 je pak rokem oslav 150. výročí firmy, zároveň však začátkem krize nastupující na transformované ekonomiky bývalého Východního bloku. V druhé polovině 90. let již měl být přechod na tržní hospodářství plně ukončen (a v mnoho ohledech také byl), proto zvolené období považuji za dobře vybrané a dostatečně úzké.

Ráda bych na tomto místě vyzdvihla, že student precizním způsobem zvládl úvod i abstrakt své práce, podle mého názoru jsou jak hypotéza, tak výzkumné otázky ambiciózní, přesto splnitelné. Metodologická část byla poměrně slabší – tzv. *Moderne Unternehmensgeschichte* v práci byly zmíněny pouze okrajově a po teoretické stránce nebyly vůbec rozebrány, což je škoda a do diplomové práce bych doporučovala zapracovat zejména na této části a lépe tak ukotvit celou případovou studii.

5. kapitola měla být závěrečným shrnutím, diskuzí nad transformací a hodnocením procesu. Od této kapitoly jsem po přečtení předešlých čtyř čekala více a osobně ji považuji za nejslabší. Chybělo mi více autorových argumentů a názorů a závěrečné vyhodnocení většího rozsahu, než v jakém je představeno. Osobně totiž nejsem zcela přesvědčena, že proces transformace (a nejen vybrané případové studie) byl natolik úspěšný, jak ho řada autorů popisuje a některé chybné kroky student v práci také naznačil, přesto je již víc nerozebíral.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Co se týče formálního a jazykového zpracování bakalářské práce, používá autor standardní formu citací i odkazování. Osobně považuji za zbytečné uvádět online zdroje z elektronických databází – není potřeba u odborných článků uvádět, že ho stáhl z jstor a konkrétní odkaz na toto Opakovalo se to několikrát.

Výtku bych měla k odkazům na informace z přednášek na vysoké škole, navíc zde se student odkazoval ještě méně vhodně na přednášku z přípravných kurzů, kterou absolvoval nejméně před třemi lety. Osobně bych toto v odborné práci nepoužívala a raději kontaktovala osobu, která mi tuto informaci sdělila a požádala ji o doplnění vhodné literatury. Odkazy na rozhovory či přednášky jsou vhodné spíše v případech, kdy se jedná o jedinečnou výpověď, např. u oral history, či přednášky zahraničních aktérů ad.

Styl psaní je podle mého názoru nadstandardní na úroveň jeho studia. Píše velmi srozumitelně, jasně, nikdy se mi nestalo, že bych se ztratila v textu, či nepochopila jeho myšlenkový proud. Nenašla jsem žádné výrazné gramatické chyby, častěji se vyskytovaly překlepy, či nebyla shoda slabik apod. Avšak nic zásadního.

Oceňuji také počet, kvalitu a dvoujazyčnost používaných zdrojů (resp. trojjazyčnost – čeština, němčina i angličtina). Postrádala jsem pouze primární zdroje ekonomické povahy (např. výroční zprávy, závěrky, účetní analýzy), které, jak předpokládám, budou přístupné k nahlédnutí i online (či na vyžádání).

Drobnou poznámku mám také k přejímání obrázků a tabulek – viz obrázek č. 3 – v odborných pracích je potřeba obrázky překreslit (a v případě vhodnosti také přeložit do češtiny, např. u „Free State of Thuringia“). Stejně tak tabulka č. 2.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Podle mého názoru je práce nadstandardní, a to zejména s ohledem na stupeň studia, rozsáhlost analýzy a použitou literaturu. Silných stránek této práce je mnoho a již jsem je zmínila v předešlém popisu, ale znovu bych ráda vyzdvihla zejména přínos k české historické

vědě, protože tímto zajímavým tématem se příliš historiků nezabývá. Do budoucna bych se snažila téma obohatit o ekonomické základy a více ho metodologicky ukotvila. Za nejslabší stránku považuji ne zcela jasný názor autora, pochopila jsem, že transformaci podniku považuje spíše za „success story“, ihned však dodává ale... a čtenář již nemá možnost dozvědět se konečné hodnocení.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Za velmi zajímavý považuji vývoj východní „sestry“ mezi roky 1990 a 1997 (kdy se GmbH změnilo na právní formu AG) a spolková země Durynsko ztratila nadpoloviční vlastnictví. Podle Vašeho popisu si Durynsko z Jenoptik GmbH vytvořilo v těchto letech tzv. monopol, a to dokonce i na stavební práce. Vidíte v tomto nějaký problém? A jaká je pozice monopolu v tržním hospodářství, o které se východní Německo tolik snažilo?

K mému komentáři v bodě 4., co je tedy pro Vás to největší ALE..., proč nejste 100% rozhodnutý o tom, že se transformace podniku nepovedla?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Navrhuji výborně, práce je nadstandardní. Nebála bych se ani ambicí o publikování jako odborné stati např. v recenzovaném periodiku. Do diplomové práce se těším na pokračování a obohacení o ekonomickou teorii a metodologickou část. Rozhodně doporučuji k obhajobě.

Datum: 8. června 2014

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.